

Svitlana Mishchenko, Doctor of Economic Sciences, Professor
State University of Trade and Economics
Kyiv, Ukraine

Volodymyr Mishchenko, Doctor of Economic Sciences, Professor
Institute for Economics and Forecasting
of the National Academy of Sciences of Ukraine
Kyiv, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-495-5-23>

USE OF CBDC ON METAVERSE PLATFORMS

ВИКОРИСТАННЯ CBDC НА ПЛАТФОРМАХ МЕТАВСЕСВІТУ

Процес цифровізації сприяв появі принципово нового класу фінансових інструментів – приватних цифрових грошей – криптовалют, які, на думку їх творців і прибічників, повинні стати базовими, незалежними від національних грошових систем, грошовими одиницями, що повсюдно використовуються для обслуговування розрахункового і платіжного обороту в умовах нової цифрової економіки, яка поєднує фізичний і віртуальний світи, з метою формування та розвитку децентралізованих фінансових ринків і децентралізації управління економікою [1, с. 308].

Однак практика показала, що криптовалюти, як засіб платежу, мають багато недоліків, зокрема, високу волатильність цін, що може посилити інфляційні процеси, високу енергоємність випуску та здійснюваних транзакцій, низький рівень доступності для широкого кола громадян, недостатню прозорість операцій тощо, а тому можуть наражати фінансові установи і користувачів на значні ризики. Крім того, через свою економічну природу, яка обумовлює законодавчу неврегульованість, криптовалюти не можуть повноцінно виконувати всі функції грошей, оскільки їх випуск і обіг не регулюються центральними банками, що може містити загрозу для стабільності функціонування національних фінансових систем [2; 3, с. 43].

Станом на кінець 2024 р. офіційно визнали біткоїн законним засобом платежу лише дві країни: Ель-Сальвадор (у 2021 р.) та Центральноафриканська Республіка (у 2022 р.). Переважна більшість країн, зокрема США, Японія, Німеччина, США, Швейцарія, Японія,

Україна, хоча й легалізували використання криптовалют, але не включили їх у національні грошові системи та не визнали офіційними грошовими одиницями, обмежившись характеристикою як фінансових активів.

Формування та активний розвиток концепції метавеселіту потребує принципово нових підходів до розроблення цифровий грошей, якими, на нашу думку, можуть стати цифрові валюти центральних банків (CBDC), як універсальна форма фіатних грошей, що дозволяє поєднати віртуальне та фізичне фінансове обслуговування економічних процесів [4; 5, с. 31].

Активні дослідження можливостей проектування, випуску та використання CBDC центральні банки багатьох країн розпочали ще в 2014 р. Сьогодні такі цифрові фіатні гроші вже використовують Нігерія (грошова одиниця – eNaira) та Багамські Острови (грошова одиниця – Sand Dollar), а Китай, ЄЦБ та деякі інші країни розпочали пілотні проекти із включення у свої грошові системи нової форми фіатних грошей [3, с. 54].

ЄЦБ розпочав реалізацію свого проєкту з випуску цифрового євро у 2021 р. з метою його використання у загальноєвропейській платіжній системі ЕРІ для забезпечення фінансової стабільності та цифрового суверенітету єврозони [6]. ФРС США вивчає можливості використання децентралізованої моделі обігу цифрового долара для здійснення безпечних і ефективних роздрібних платежів, підвищення рівня фінансової доступності, посилення ролі долара як провідної резервної валюти, розвитку фінансового посередництва, підвищення ефективності протидії незаконним фінансовим операціям тощо [4]. Національний банк України, починаючи з 2021 р., реалізує проєкт створення е-гривні як нової форми національної грошової одиниці на основі моделі роздрібної CBDC. Високу зацікавленість до роботи з CBDC виявляють великі міжнародні платіжні системи.

Тому можна вважати, що процес переходу від використання криптовалют до запровадження CBDC вже розпочався. На думку членів Ради керуючих ФРС США, в перспективі впровадження цифрового долара може усунути стейблкоїни та криптовалюти із грошового обігу [4].

Головне завдання впровадження та використання CBDC уряду і центральні банки вбачають у забезпеченні належного функціонування національних грошових систем і грошово-кредитних ринків, організації контролю за грошовим обігом, рухом капіталів, виявленням незаконних операцій, а також у проведенні ефективної

монетарної політики та підтримці цінової й фінансової стабільності [7, с. 28; 8, с. 69].

До основних переваг використання CBDC, порівняно з криптовалютами, на наш погляд, можна віднести такі:

- 1) забезпечення стійкості грошової системи, керованості грошового обігу, цінової та фінансової стабільності в країні;
- 2) зручність, безпечність і надійність здійснення платіжного і розрахункового обслуговування клієнтів;
- 3) високий рівень фінансової інклюзії;
- 4) відсутність необхідності у додатковій конвертації приватних цифрових грошей у фіатні валюти;
- 5) низькі транзакційні витрати для користувачів;
- 6) низька енергоємність емісії та здійснюваних операцій;
- 7) високий ступінь контролю за незаконними фінансовими операціями;
- 8) можливість програмування окремих операцій з метою реалізації соціальних і розподільчих функцій та інші [9, с. 44; 10, с. 31; 11, с. 182].

Разом з тим варто зазначити, що через об'єктивні та суб'єктивні причини, пов'язані з недосконалістю політичних, організаційних і технологічних підходів, а також складність впровадження CBDC у практику грошового обігу в межах існуючих національних грошових систем у більшості центральних банків відбувається повільно.

Головними напрямками вдосконалення процесів проєктування, розроблення та впровадження CBDC у грошовий обіг повинні бути:

- 1) обґрунтування моделі використання – гуртова (для міжбанківських розрахунків) або роздрібна (для роздрібних платежів);
- 2) визначення технологічних характеристик залежно від умов випуску, зберігання та обігу: розроблення на основі технології блокчейна чи випуск у вигляді облікових записів на рахунках центрального банку;
- 3) формування політичного та нормативно-правового середовища для забезпечення зручного, доступного та безпечного використання CBDC і функціонування платіжних систем;
- 4) розроблення єдиних підходів, міжнародних стандартів і правил щодо випуску та використання CBDC з метою забезпечення належного рівня сумісності окремих національних CBDC-систем;
- 5) уточнення ролі та функцій центрального банку і фінансових посередників у разі запровадження та використання CBDC;
- 6) збільшення інвестицій в інфраструктуру CBDC.

Впровадження та використання CBDC на платформах метавсесвіту сприятиме стабільності функціонування національних грошових систем і фінансових ринків, діяльності центральних банків і реалізації ними монетарної політики, а також забезпеченню ефективного фінансового моніторингу та виваженої бюджетно-податкової політики.

Подальші дослідження повинні передбачати більш широке обґрунтування технологій розроблення та використання певних моделей CBDC, аналіз їх впливу на функціонування національних грошових систем, а також головні напрями регулювання випуску і обігу.

Література:

1. Науменкова С.В., Міщенко В.І., Міщенко С. В. Цифрові валюти у контексті суспільної довіри до грошей. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. № 2. С. 305–316. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v2i25.136869>
2. Tishchenko I., Savchenko N., Shostak T. The Role of Digital Financial Assets in the Post-War Recovery of Ukraine's Economy. *Ефективна економіка*. 2024. No. 7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.7.75>
3. Міщенко В., Науменкова С., Міщенко С. Теоретичні засади та практичні аспекти впровадження і використання цифрових грошей. *Економічна теорія*. 2022. № 2. С. 37–57. DOI: <https://doi.org/10.15407/etet2022.02.044>
4. Money and Payments: The U.S. Dollar in the Age o Digital Transformation. FRS. 2022. URL: <https://www.federalreserve.gov/publications/files/money-and-payments-20220120.pdf>
5. Міщенко В.І., Науменкова С.В., Міщенко С.В. Цифрові гроші центральних банків: майбутнє інституційних змін у банківському секторі. *Фінанси України*. 2021. № 2. С. 26–48. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2021.02.026>
6. Report on a digital euro. ECB. 2020. URL: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/Report_on_a_digital_euro~4d7268b458.en.pdf
7. Мищенко С.В. Современные проблемы теории денег и денежного обращения. Київ : ЦНД НБУ, УБС, 2011. 230 с.
8. Науменкова С. В., Мищенко С. В. Регулирование денежного обращения на основе использования методов и инструментов денежно-кредитной политики. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. № 6. С. 66–72.
9. Mishchenko V., Naumenkova S. The Impact of Digital Currency on the Transformation of Monetary Policy. *Three Seas Economic Journal*. 2021. Vol. 2, no. 4. Pp. 43–48.
10. Сениш П.М., Кравець В.М. та ін. Світовий досвід та перспективи розвитку електронних грошей в Україні. Київ : Центр наукових досліджень НБУ, 2008. 145 с.
11. Тіщенко С.О. Інституційні засади відновлення та реконструкції економіки України. *Бізнес-навігатор*. 2024. № 3 (76). С. 179–186. <https://doi.org/10.32782/business-navigator.76-30>